

У Србији је планирано више од 850 мини хидроелектрана, и премда ће оне производити само два до три одсто електричне енергије на националном нивоу, оне угрожавају флору и фауну скоро 1.000 километара река, пренео је француски портал Курије де Балкан (Le Courrier des Balkans).

Мештани околних руралних подручја, који сматрају да је то "еколошко убиство", мобилишу се уз све већу подршку грађана и главног града, навео је портал у тексту под насловом "Србија: Те мале хидроелектране које убијају реке Старе планине".

"На југоистоку Србије, око 350 километара од Београда на Старој планини у месту Ракита је месецима стање опсаде. На улазу у село, положене су огромне металне цеви дуге више од 300 метара у кориту мале ископане реке. Радници копају ровове да би положили следеће цеви. Циљ је да око три километра воде уђе у те цеви како би била преусмерена на турбине мале хидроелектране Звонце", навео је француски портал у опширној репортажи.

На зидовима зграде културног центра окачен је натпис "Стоп окупацији", а на једној радњи "Даћемо живот, али не и реку", додао је портал наводећи да су мештани бесни и мобилисани против, како наводе, "еколошког убиства" очуване природе.

Као кандидат за чланство у Европској унији (ЕУ) и чланица Европске енергетске заједнице (ЕЕЦ), Србија се обавезала да смањи емисију угљен-диоксида (ЦО₂) и да до 2020. производи 27 одсто енергије из обновљивих извора. Од тада је изграђено више од 100 хидроцентрала од 856 предвиђених у целој земљи, чиме су цеви заузеле 937 километара потока и малих река претежно на заштићеним подручјима где се живи од пољопривреде, сточарства, а то су и зоне где које предвиђа зелени туризам.

"Међутим скоро сваког дана избијају сукоби припадника службе безбедности инвеститора Белића, иначе београдског адвоката, и мештана који покушавају да спрече напредовање радова. Свакодневни живот мештана је пун разних кажњавања, одлазака у полицијску станицу, као и позива на суд", навео је портал.

Председник месне заједнице Десимир Стојанов, један од највећих бораца против тог пројекта, изјавио је да је између 160 и 200 мештана Раките потписало петицију против хидроцентрале. Према његовим речима, инспектори су у децембру тражили да се цеви склоне из корита реке и утврдили да локација ровова не одговара одобреној рути за тај пројекат.

"Упркос томе, радови су настављени. Ићи ћемо до краја пошто је то једини извор воде за нас, нашу стоку и наше усеве", рекао је Стојанов.

Иста судбина чека целу до сада очувану планину. Од издавања дозвола за граду 47 хидроцентрала, мобилизација постаје све већа. Покрет "Одбрана река Старе планине" активирао се са удруживањем 39 месних заједница које се против том пројекту. Демонстраната сада има на хиљаде у Пироту, а и у Београду.

У априлу је неколико стотина демонстраната било окупљено у селу Топли До на заједничкој молитви за реку Темска. На том подручју мештани желе да оживе зелени туризам.

Француски портал наводи да је на другој планини Копаонику изграђено 15 хидроцентрала а цеви су заузеле око 75 одсто токова тамошњих река. Мештани наводе да је еколошки систем уништен.

Декан Шумарског факултета у Београду Ратко Ристић сматра да треба обуставити такве пројекте у заштићеним зонама. "Ако се изгради 850 централа колико је предвиђено у Србији, цеви би прогутале 2.200 километара река, углавном потока, да би се произвело два до три одсто енергије на националном нивоу. Било би боље ухватити се у коштац са 17 одсто губитака у дистрибутивној мрежи која је у лошем стању", рекао је Ристић.

Међутим, Игор Вејновић из мреже Бенквоч (Банкватцх) рекао је да субвенције фаворизују градњу централа јер је захваљујући јавном финансирању то веома профитабилан посао са повратком новца од инвестиција за само пет година.

У том контексту је Европски парламент затражио у новембру 2018. године да Србија очува своје заштићене зоне и одржи јавне консултације.

Српска академија наука као и Факултети шумарства, биологије, геологије и географије затражили су обуставу градње у заштићеним зонама. Тај апел је подржао и министар животне средине Горан Триван који је рекао да треба признати грешке, обећавајући да ће влади понудити промену политике.

У очекивању тих примена, на Балкану се од 6. до 16. јула људи мобилишу у сарадњи са невладином организацијом "Спасимо плаво срце Европе" противећи се градњи 2.700 централа, од којих је трећина у заштићеним зонама.

У Србији 97 одсто електричне енергије производи државна Електропривреда Србије (ЕПС), од чега је 74 одсто термоелектрана на угаљ, а 24 одсто велике хидроцентрале. Еколошки извори енергије представљају три одсто, а то су углавном ветрогенератори и соларна енергија, навео је француски портал Курије де Балкан.

(Бета)